

Financijska kontrola poslovanja na primjeru poduzeća Kraš d.d.

Müller, Leon

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics and Business in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:224141>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni prijediplomski studij Ekonomija i poslovna ekonomija

Leon Müller

**FINANCIJSKA KONTROLA POSLOVANJA NA PRIMJERU
PODUZEĆA KRAŠ D.D.**

Završni rad

Osijek, 2024.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni prijediplomski studij Ekonomija i poslovna ekonomija

Leon Müller

**FINANCIJSKA KONTROLA POSLOVANJA NA PRIMJERU
PODUZEĆA KRAŠ D.D.**

Završni rad

Kolegij: Menadžment

JMBAG: 0010237586

e-mail: leon.muller367@gmail.com

Mentor: izv. prof. dr. sc. Marina Stanić

Osijek, 2024.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics and Business in Osijek

University Undergraduate Study Programme Economics and Business

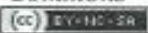
Leon Müller

**FINANCIAL CONTROL OF OPERATIONS ON THE
EXAMPLE OF THE COMPANY KRAŠ D.D.**

Final paper

Osijek, 2024.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na vlastitim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan trajnom pohranjivanju i objavljivanju mog rada u Institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, Repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom Repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. Izjavljujem da sam autor predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan s dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta: Leon Müller

JMBAG: 0010237586

OIB: 59210680882

e-mail za kontakt: leon.muller367@gmail.com

Naziv studija: Ekonomija i poslovna ekonomija

Naslov rada: Financijska kontrola na primjeru poduzeća Kraš d.d.

Mentor/mentorica rada: Marina Stanić

U Osijeku, 10.9. 2024. godine

Potpis Leon Müller

Financijska kontrola na primjeru poduzeća Kraš d.d.

SAŽETAK

Kontrola je funkcija menadžmenta putem koje se osigurava ostvarivanje ciljeva po planu. Ovaj rad na primjeru poduzeća pokazuje metode financijske kontrole. Kontrola je jedna od temeljnih funkcija menadžmenta jer uz pomoć nje menadžeri i zaposlenici nadgledaju i kontroliraju sve aktivnosti u poduzeću te ako dođe do odstupanja od plana poslovanja, funkcijom kontrole se ta odstupanja mogu lako uočiti i ispraviti. Cilj ove funkcije je ostvarivanje plana poduzeća uz što manja odstupanja. S obzirom na to, cilj ovoga rada je objasniti ulogu funkcije kontrole te prikazati primjenu odabranih metoda financijske kontrole na podacima poduzeća Kraš d.d. Ovim radom naglašava se svrha funkcije kontrole u cijelom poslovanju poduzeća i uz to se naglašava njezina važnost. Za pisanje ovoga rada korišteni su izvori s interneta i stručne knjige u području općeg i financijskog menadžmenta. U prvom dijelu rada prikazan je teorijski okvir, dok su u empirijskom dijelu rada primijenjene metode financijske kontrole koje obuhvaćaju izračun odabranih skupina pojedinačnih financijskih pokazatelja. Fokus istraživanja ovoga rada je analiza funkcije kontrole na primjeru poduzeća Kraš d.d. Na temelju tog istraživanja dolazi se do zaključka kako je likvidnost u poduzeću Kraš d.d. dobra te poduzeće dobro upravlja svojim resursima. U kontekstu zaduženosti, poduzeće preko 60% svoje imovine financira vlastitim sredstvima što ukazuje na financijsku stabilnost. Pokazatelji aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti su zadovoljavajući no, kako bi dobili potpunu sliku financijskog zdravlja, potrebno je pratiti kretanje i promjene vrijednosti financijskih pokazatelja kroz vrijeme.

Ključne riječi: kontrola, menadžment, poduzeće, poslovanje

Financial Control of Operations on the Example of the Company Kraš d.d.

ABSTRACT

Control is management function that ensures the achievement of goals according to plan. This paper investigates and describes the function of control on the example of a company. Control is one of the fundamental functions of management, because with its help, managers and employees supervise and control all activities in the company, and if there are deviations from the business plan, this deviations can be easily noticed and corrected with the control function. The goal of this function is to achieve the company's plan with as few deviations as possible. Considering this, the goal of this paper is to show how the control function is applied to the data of the company Kraš d.d. This paper emphasizes the purposes of the control function in the entire company and also emphasizes its importance. Internet sources and professional books on the topic of management and its functions were used to write this paper. The methods used to write this paper are financial control methods that include the calculation of selected groups of individual financial indicators. The focus of the research of this paper is the analysis of the control function on the example of the company Kraš d.d. Based on this research, the conclusion is reached that the liquidity in the company Kraš d.d. goods and the company manages its resources well. In the context of indebtedness, the company finances over 60% of its assets with its own funds, which indicates financial stability. Indicators of activity, economy and profitability are satisfactory, but in order to get a complete picture of financial health, it is necessary to monitor the movement and changes in the value of financial indicators over time.

Keywords: control, management, company, business

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	5
ABSTRACT	6
1. UVOD	8
2. Kontrola kao funkcija menadžmenta	9
2.1. Pojam i važnost kontrole.....	9
2.2. Proces kontroliranja	9
2.3. Sustavi i razine kontrole.....	9
3. Financijska kontrola.....	12
3.1. Vrste financijske kontrole	12
3.1.1. Budžetska kontrola	12
3.1.2. Menadžment gotovine	13
3.1.3. Financijska revizija.....	13
3.2. Analiza financijskih izvještaja	13
3.2.1. Bilanca	14
3.2.2. Račun dobiti i gubitka	14
3.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima.....	15
3.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala.....	15
3.2.5. Bilješke uz financijske izvještaje.....	16
3.3. Financijski pokazatelji	16
4. Financijska kontrola u poduzeću Kraš d.d.....	17
4.1. Općenito o poduzeću	17
4.2. Bilanca	17
4.3. Izvještaj o novčanim tokovima	20
4.4. Račun dobiti i gubitka.....	21
5. Financijski pokazatelji.....	25
5.1. pokazatelji likvidnosti	25
5.2. Pokazatelji zaduženosti	26
5.3. Pokazatelji aktivnosti.....	27
5.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	28
5.5. Pokazatelji profitabilnosti	29
6. ZAKLJUČAK.....	30
LITERATURA	31
POPIS TABLICA	32

1. UVOD

U ovom radu objašnjava se važnost i uloga funkcije kontrole u poslovanju. Kontrola je bitna funkcija za poslovanje jer se njome reguliraju aktivnosti unutar organizacije kako bi sve bilo kako je i očekivano po planu poslovanja. Ta funkcija povezana je s planiranjem jer se kontrolom uspoređuje ono što je planirano i ono što je ostvareno. Sami proces kontrole vidljiv je u primjeni njezinih metoda i tehnika kontroliranja poslovanja. Kao informacijsku osnova financijska kontrola koristi financijske izvještaje koji primarno uključuju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama kapitala. Cilj ovoga rada je prikazati i primijeniti odabrane metode financijske kontrole na primjeru poduzeća. Uz to se prikazuju vrste metoda financijske kontrole koje osiguravaju informacije o relevantnim performansama i uz pomoć kojih se može provjeriti ima li negdje potrebe za nekom akcijom.

2. Kontrola kao funkcija menadžmenta

2.1. Pojam i važnost kontrole

Kontrola je funkcija menadžmenta koja osigurava da poslovanje poduzeća ide po planu kako bi se mogli ostvariti svi željeni ciljevi. Kontrola se može lako povezati s funkcijom planiranja zbog toga što kontrola nadgleda cijelo poslovanje i realizaciju planiranih aktivnosti koja se uspoređuje sa samim planovima. Važnost same kontrole ističe se po tome što ona utječe na mnoge čimbenike u poduzeću te se koristi za postavljanje standarda i izbor aktivnosti za korekciju i poboljšanje rezultata.

2.2. Proces kontroliranja

Cjelokupan proces kontrole sastoji se od četiri koraka (Lajtman, 2010):

- Postavljanje ciljeva i standarda izvršenja - podrazumijeva ciljne veličine s kojima se uspoređuju planirani i ostvareni učinci, pomoću njih menadžeri ocjenjuju uspješnost poduzeća te obavljanje zadataka i ostvarivanje ciljeva, mogu se definirati kvantitativno i kvalitativno.
- Mjerenje performansi - faza koja ima svrhu prikupiti informacije o izvršenju zadanih aktivnosti pomoću praćenja količine, kvalitete, vremena i vrijednosti.
- Usporedba planiranog i ostvarenog - podrazumijeva utvrđivanje odstupanja ostvarenja od standarda, veličinu odstupanja od standarda i razloge odstupanja od standarda.
- Korekcija odstupanja - faza korekcije u slučaju odstupanja ostvarenja u odnosu na planirano, koje prelazi granicu tolerancije mora definirati korektivne aktivnosti ispravljanje odstupanja, preoblikovanja planova i preraspodjele zadataka i obveza.

2.3. Sustavi i razine kontrole

Kada je riječ o sustavima kontrole, postoje organizacijska i izvan organizacijska kontrola. Uglavnom se kontrola provodi informacijskom vezom jer ona omogućuje uočavanje odstupanja te zbog toga olakšava promijene i ispravljanje tih odstupanja.

Sustavi kontrole moraju biti povezani s razinama na kojima se primjenjuju u organizaciji, a te razine su (Buble, 2009):

- Kontrola na individualnoj razini

- Kontrola na funkcijskoj razini
- Kontrola na divizijskoj razini
- Kontrola na korporacijskoj razini

Prema Buble (2009), kontrola na individualnoj razini podrazumijeva performanse koje svaki pojedinac osobno ostvaruje na svom radnom mjestu na način da izvršava zadatke koji su mu dodijeljeni iz cjelokupnog cilja organizacije. Postoje dvije osnovne vrste zadataka, a to su primarni i sekundarni zadaci. Primarni zadaci podrazumijevaju one zadatke pomoću kojih se postiže djelatnost poduzeća. S druge strane, sekundarni zadaci služe kao potpora i poboljšanje za primarne zadatke.

Kontrola na funkcijskoj razini kategorizira poslove prema sličnosti, odnosno prema poslovnim funkcijama koje su prikazane tablicom 1.

Tablica 1: Tipovi kontrole po funkcijama

Funkcije	Tip kontrole
Istraživanje i razvoj	Kontrola inputa i radnog procesa, tip kontrole – kontrola grupe
Prodaja	Posebno prepoznatljiva po svojim outputima, tip kontrole – kontrola outputa
Poslovanje s materijalima	Osigurava materijalne inpute koji su nužni za radni proces, kontrola koja je fokusirana na skladišta, tip kontrole – kontrola inputa
Operatika	Fokusirana je na proces u kojem inputi postaju outputi, tip kontrole – kontrola outputa
Ljudski resursi	Primarna značajka joj je fokusiranost na različite procese koji su vezani uz regrutiranje, selekciju i obuku zaposlenika, tip kontrole – birokratska kontrola
Financije i računovodstvo	Ovi rezultati su vrlo zahtjevni za kontroliranje, te se iz tog razloga organizacija oslanja na pravila, procedura i standarde u procesu kontrole

Izvor: Prikaz autora prema Buble (2009), str. 596

Kontrola na divizijskoj razini podrazumijeva primjenu određenog tipa kontrole ovisno o tipu strategije koju poduzeće treba primijeniti. Odabir tipa kontrole ovisi o tipu strategije, što je prikazano u tablici 2.

Tablica 2: Generička strategija i tipovi kontrole

Tip kontrole	Strategija troškova	Strategija diferenciranja	Strategija fokusiranja
Kontrola outputa	Velika primjena (npr. kontrola troškova)	Nekakva primjena (npr. kvaliteta ciljeva)	Nekakva primjena (npr. trošak i kvaliteta)
Birokratska kontrola	Nekakva primjena (npr. budžeti, standardizacija)	Velika primjena (npr. pravila, budžeti)	Nekakva primjena (npr. budžeti)
Kontrola grupe	Mala primjena (npr. QCC)	Velika primjena (npr. norme i kultura)	Velika primjena (npr. norme i kultura)

Izvor: Buble, M.: Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb, 2006; str. 398.

Kontrola na korporacijskoj razini obuhvaća tri modela korporacijske strategije koje poduzeće može odabrati, što je vidljivo u tablici 3.

Tablica 3: Korporacijske strategije i kontrola

Korporacijska strategija	Tržišna kontrola	Birokratska kontrola	Kontrola grupe
Nepovezana diverzifikacija	Velika primjena (npr. ROI)	Neznatna primjena (npr. budžeti)	Mala primjena
Vertikalna integracija	Velika primjena (npr. ROI, transferne cijene)	Velika primjena (npr. standardizacija, budžeti)	Neznatna primjena (npr. norme i vrijednosti)
Povezana diverzifikacija	Mala primjena	Velika primjena (npr. pravila, budžeti)	Velika primjena (npr. razvoj korporacijske kulture)

Izvor: Buble, M.: Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb, 2006; str. 400.

U fokusu kontrole mogu biti procesi, materijali, zaposlenici i drugi faktori. Ukoliko su u fokusu financijske informacije, tada se radi o financijskoj kontroli.

3. Financijska kontrola

3.1. Vrste financijske kontrole

Financijska kontrola ima integralni oblik kontrole poslovanja poduzeća. Taj oblik koristi iznimno razvijene metode i tehnike za osiguravanje informacija o relevantnim performansama na temelju kojih se donose odluke o tome ima li potrebe za korektivnim akcijama. Od tih metoda najčešće se koriste (Buble, 2006):

- budžetska kontrola
- menadžment gotovine
- financijska revizija

3.1.1. Budžetska kontrola

Budžetska kontrola je vrsta kontrole koja nadzire aktivnosti izražene numeričkim izrazima. Ona osigurava da se svi planovi u numeričkim izrazima izvrše u planiranom periodu. Tu se ističu i različite vrste budžeta, a to su (Buble, 2006):

a) Budžeti s obzirom na budžetsko razdoblje:

- godišnji budžet - najvažniji tip budžeta, obuhvaća razdoblje od 1 godine ili kraća razdoblja,
- budžet kapitalnih izdataka - razdoblje 5-10 godina, podrazumijeva sva potrebna investicijska ulaganja u aktivu poduzeća,
- neprekidan trajan budžet - razdoblje od godinu dana, karakterizira ga neprekidno dodavanje sljedećeg mjeseca zadnjem budžetskom mjesecu.

b) Budžeti s obzirom na obuhvat razine aktivnosti:

- budžet poduzeća - sve aktivnosti poduzeća, dugoročno i kratkoročno razdoblje,
- budžet dijelova poduzeća - specifične aktivnosti dijelova poduzeća, sadržaj budžeta ovisi o vrsti organizacijske jedinice.

c) Budžeti s obzirom na sadržaj:

Kada je riječ o sadržaju, onda razlikujemo samo glavni budžet i pojedinačne budžete koji su zapravo samo dijelovi glavnog budžeta.

d) Budžeti s obzirom na način izražavanja budžetskih veličina:

U ovoj podjeli razlikuju se vrijednosno izraženi budžeti i naturalno izraženi budžeti.

3.1.2. Menadžment gotovine

Menadžment gotovine obuhvaća sustav upravljanja gotovinom kojemu je cilj iskoristiti tu gotovinu na najbolji mogući način. Potrebno je kreirati informacijski sustav za neprekidni prikaz stanja i kretanja gotovine s ciljem kontroliranja gotovine u poduzeću.

3.1.3. Financijska revizija

Financijska revizija specifična je po tome što je usmjerena isključivo na financijski i operativni sustav poduzeća. Razlikujemo dvije vrste financijske revizije (Buble, 2006):

- Interna revizija - provode ju unutarnji financijski stručnjaci unutar poduzeća. Cilj joj je utvrditi ispravnost financijskih i računovodstvenih procedura.
- Eksterna revizija - provode ju vanjski financijski stručnjaci kako bi se provjerila objektivnost i točnost računovodstvenih podataka.

3.2. Analiza financijskih izvještaja

Financijski izvještaji predstavljaju posljednju fazu računovodstvene obrade podataka i smatraju se nositeljima računovodstvenih informacija. Njihova je glavna zadaća informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja. Važno je da informacije koje dolaze do korisnika budu pouzdane, relevantne, provjerene i razumljive.

Temeljni financijski izvještaji su (Žager, 2020) :

- bilanca,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- bilješke uz financijske izvještaje.

3.2.1. Bilanca

Bilanca je izvještaj o financijskom položaju koji pruža pregled imovine, obveze i kapitala. S obzirom da bilanca prikazuje položaj imovine poduzetnika, važno je naglasiti kako ta imovina može biti financijska, nematerijalna i materijalna. Dakle, bilanca prikazuje kolika je vrijednost pojedinih oblika imovine. Bilanca se sastoji od aktive i pasive gdje aktiva predstavlja imovinu, a pasiva izvor te imovine.

Kada je riječ o imovini, nju se može podijeliti prema pojavnom obliku, odnosno na materijalnu imovinu i nematerijalnu imovinu. Drugi način podjele odnosi se na kratkotrajnu imovinu i dugotrajnu imovinu.

Kada je riječ o pasivi, odnosno izvorima imovine, onda te izvore možemo podijeliti prema vlasništvu i to na vlastite izvore i tuđe izvore. Kada govorimo o roku dospijeca, onda razlikujemo kratkoročno i dugoročne izvore te trajne izvore, odnosno kapital ili glavnica. Također, važno je naglasiti kako bilanca prikazuje imovinu poduzeća kroz dvije strane te je iz tog razloga iznimno važno da postoji određena ravnoteža u njoj. Postoje tri važna pravila, a to su (Žager, 2020): prvo pravilo glasi da aktiva mora biti jednaka pasivi, drugo pravilo glasi da je imovina jednaka zbroju kapitala i obveza i treće pravilo glasi da je kapital jednak razlici imovine i obveza.

3.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka kao temeljni financijski izvještaj prikazuje razliku između prihoda i rashoda. Glavna zadaća mu je procjenjivanje profitabilnosti poslovanja te se zbog toga također naziva i izvještaj o uspješnosti poslovanja. Ono što ga razlikuje od bilance je činjenica da on nije fokusiran na točno određeni dan, već na određeno vremensko razdoblje, najčešće godinu dana.

Glavni elementi su mu prihodi i rashodi, odnosno razlika između njih koja može biti dobit ili gubitak. Prihodi se u teoriji definiraju kao rast ekonomske koristi u obračunskom razdoblju u obliku povećanih sredstava i smanjenih obveza. Dok se rashodi s druge strane definiraju suprotno, odnosno kao pad ekonomske koristi u obračunskom razdoblju, a za posljedicu imaju smanjenje sredstava i povećanje obveza.

Prihodi se općenito dijele na tri vrste, odnosno poslovne prihode, financijske prihode i izvanredne prihode. Poslovni prihodi imaju i dodatnu podjelu na prihode od prodaje i ostale poslovne prihode. Rashodi se također dijele na poslovne i financijske rashode, dok poslovni rashodi imaju dodatnu podjelu na rashode poslovanja i ostale poslovne rashode.

Kada govorimo o rezultatu poslovanja onda postoje tri pravila koja su važna za znati (Žager, 2020):

prihodi – rashodi = rezultat poslovanja

prihodi > rashodi = dobit

prihodi < rashodi = gubitak

3.2.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima kao temeljni financijski izvještaj prikazuje izvore pribavljanja novca i načine na koje se on upotrebljava. Njegovi glavni elementi su primitci, odnosno priljevi novčanih sredstava i izdatci, odnosno odljevi novčanih sredstava. Osim toga aktivnosti su mu raspoređene u tri glavne skupine, a to su (Žager, 2020):

- poslovne aktivnosti - predstavljaju aktivnosti koje su zaslužne za stvaranje prihoda poduzeća i ostale aktivnosti koje određuju rezultat poduzeća (kao što su npr. primitci od prodaje robe i pružanja usluga, od osiguravajućeg društva, izdatci dobavljačima za isporučenu robu ili uslugu, za plaćanje poreza itd.)
- investicijske aktivnosti - najčešće se vežu uz dugotrajnu imovinu poduzeća (npr. primitci od prodaje nekretnina i financijske imovine, izdatci za nabavu opreme i izdatci na osnovi kredita danih drugima itd.)
- financijske aktivnosti - aktivnosti povezane s financiranjem poslovanja, a najčešće se vežu uz strukturu kapitala i obveza (npr. primitci za izdavanje obveznica, komercijalnih zapisa i primanje kredita, izdatci za otkup vlastitih dionica i otplatu glavnice itd.)

3.2.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala kao temeljni financijski izvještaj predstavlja promjene koje su nastale između dva obračunska razdoblja. Općenito gledajući kapital poduzeća podrazumijeva uloženi kapital i zarađeni kapital. On mora na detaljan način prikazati promjene koje su nastale na bilo kojoj poziciji kapitala.

3.2.5 Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje koriste se kao niz pratećih iskaza koji služe kako bi dodatno objasnili najvažnije pozicije u temeljnim financijskim izvještajima. Općenito u njima trebaju biti prikazane sve informacije važne za razumijevanje temeljnih financijskih izvještaja, a ne mogu se direktno vidjeti iz njih (Žager, 2020).

3.3. Financijski pokazatelji

Tablica 4: Vrste financijskih pokazatelja

Skupine pokazatelja	Informacije koje pokazatelji prikazuju
Pokazatelji likvidnosti	Prikazuju sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze u roku dospijeca
Pokazatelji zaduženosti	Prikazuju do koje se mjere poduzeća financira iz tuđih izvora sredstava
Pokazatelji aktivnosti	Prikazuju koliko uspješno poduzeće koristi svoje resurse
Pokazatelji ekonomičnosti	Prikazuju odnos između prihoda i rashoda, odnosno koliko prihoda poduzeće ostvaruje po jedinici rashoda
Pokazatelji profitabilnosti	Prikazuju povrat uloženog kapitala poduzeća
Pokazatelji investiranja	Pružaju dioničarima informacije o uspješnosti ulaganja

Izvor: Prikaz autora prema Žager (2020), str. 44.

4. Financijska kontrola u poduzeću Kraš d.d.

4.1. Općenito o poduzeću

Kraš je osnovan 1911. godine pod nazivom UNION kao prvi industrijski proizvođač čokolade na ovim prostorima. Zbog visoke kvalitete svojih proizvoda Kraš ubrzo postaje iznimno popularan. 1960. godine spaja se s tvrtkom Bizjak i još nekoliko manjih proizvođača i dolazi do nastanka zajedničkog imena Josip Kraš. Poduzeće ubrzo počinje s proizvodnjom raznih drugih proizvoda kao što su bomboni, vafli, keksi i kakao proizvodi. Kraš postaje dioničko društvo 1992. godine i dolazi do velikog razvoja Kraš svoje proizvode danas izvozi po cijelom svijetu, a neki od najpoznatijih proizvoda su Bajadera, Napolitanke, Domaćica i Dorina čokolade. Sjedište Kraša nalazi se u Zagrebu, a oni svoje podružnice imaju i u Makedoniji, Srbiji i Bosni i Hercegovini.

U nastavku slijedi prikaz bilance i izvještaja o novčanim tokovima poduzeća Kraš d.d. te su uz to opisana oba izvještaja.

4.2. Bilanca

Na dan 31. prosinca 2022. godine

Tablica 5: Bilanca poduzeća Kraš d.d.

	31.12.2022. *000 HRK Grupa	31.12.2021. *000 HRK Grupa
Imovina		
Dugotrajna imovina		
Nematerijalna imovina	8.120	3.607
Nekretnine, postrojenja i oprema	506.969	517.294
Imovina s pravom uporabe	13.605	19.694
Ulaganja u nekretnine	60.818	58.718
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	9.283	9.881
Dani zajmovi	366	638
Biološka imovina	756	813
Ostala financijska ulaganja	473	712
Ulaganja u ovisna društva	-	-
Odgođena porezna imovina	3.239	4.199
Ukupna dugotrajna imovina	603.629	615.555
Kratkotrajna imovina		
Zalihe	250.024	177.520
Potraživanja od kupaca	254.812	230.656

Ostala potraživanja	15.374	14.435
Ostala financijska ulaganja	88	90
Dani zajmovi	27	15
Novac u banci i blagajni	125.108	51.436
Ukupna kratkotrajna imovina	644.802	474.152
Ukupna imovina	1.248.431.	1.089.707
Vlasnička glavnice i obveze		
Kapital i pričuve		
Temeljni kapital	599.448	599.448
Kapitalne rezerve	(15.435)	(15.435)
Zakonske rezerve	32.398	32.398
Revalorizacijske pričuve	13.155	13.614
Rezerve za vlastite dionice	40.247	40.247
Vlastite dionice	(40.247)	(40.247)
Ostalo	(2.789)	(3.000)
Translacijska rezerva	(3.108)	(3.167)
Zadržana dobit	149.804	127.364
Udjel vlasnika u kapitalu	773.473	751.223
Udjel manjinskih dioničara u kapitalu	-	236
Ukupna vlasnička glavnica	773.473	751.459
Dugoročne obveze		
Posudbe	177.009	73.765
Odgođena porezna obveza	9.359	9.641
Obveze s osnove najma	10.573	15.452
Rezerviranja	46.669	19.754
Obveze za zajmove, depozite i sl.	126	1.250
Ostale dugoročne obveze	185	332
Ukupne dugoročne obveze	243.921	120.194
Kratkoročne obveze		
Obveze prema dobavljačima	109.771	112.096
Obveze s osnove najma	3.852	5.538
Posudbe	73.686	58.508
Obveze za zajmove, depozite i sl.	276	308
Obveze poreza na dobit	6.971	8.452
Ostale kratkoročne obveze	36.482	33.153
Ukupne kratkoročne obveze	231.037	218.055
Ukupne obveze	474.958	338.249
Ukupna vlasnička glavnica i obveze	1.248.431	1.089.707

Izvor: Prikaz autora prema podacima poduzeća Kraš d.d.

Bilanca prikazuje sustavni pregleda stanja imovine, kapitala i obveza na određeni dan. U prikazanom slučaju može se vidjeti bilanca poduzeća Kraš d.d. koja se također naziva i izvještaj o financijskom položaju. Kada se govori o imovini poduzeća onda se govori o aktivi. U prikazanoj bilanci može se vidjeti kako je ukupna imovina poduzeća Kraš d.d. u 2022. godini iznosila milijardu i 248 milijuna kuna. Od ukupnog iznosa imovine, nešto više od 603 milijuna

kuna odnosilo se na dugotrajnu imovinu poduzeća, dok je dok se nešto više od 644 milijuna kuna odnosilo na kratkotrajnu imovinu poduzeća. Čak 84% dugotrajne imovine poduzeća, odnosno nešto više od 506 milijuna kuna odnosilo se na nekretnine, postrojenja i opremu, dok su u kratkotrajnoj imovini najveća stavka bile zalihe koje su činile 39% kratkotrajne imovine, odnosno vrijednost od 254 milijuna kuna.

Kada se govori o obvezama poduzeća i kapitalu onda se govori o pasivi. U prikazanoj bilanci može se vidjeti kako je ukupna pasiva poduzeća Kraš d.d. u 2022, godini također iznosila milijardu i 248 milijuna kuna, to je iz razloga što u bilanci postoji pravilo o balansu, odnosno aktiva poduzeća mora biti jednaka pasivi poduzeća. Također može se vidjeti kako je njihov temeljni kapital iznosio nešto manje od 600 milijuna kuna, dok su ukupne obveze poduzeća iznosile nešto manje od 475 milijuna kuna. Od ukupnog iznosa obveza, 51% se odnosilo na dugoročne obveze poduzeća, odnosno nešto manje od 244 milijuna kuna, dok se 49% odnosilo na kratkoročne obveze poduzeća, odnosno nešto više od 231 milijuna kuna.

U prikazanoj bilanci, osim pravila o jednakosti aktive i pasive koja su već ranije naglašena, također se može vidjeti i druga dva važna pravila bilance. Prvo pravilo se odnosi na to da iznos ukupne imovine, odnosno aktive mora biti jednak zbroju ukupnog vlasničkog kapitala i ukupnih obveza (vrijednost aktive iznosi milijardu i 248 milijuna kuna, dok je iznos ukupnog vlasničkog kapitala nešto više od 773 milijuna kuna, a ukupne obveze su nešto manje od 475 milijuna kuna). Drugo pravilo bilance odnosi se na to da ukupna vrijednost vlasničkog kapitala mora biti jednaka razlici ukupne imovine, odnosno aktive i ukupnih obveza (ako od vrijednosti aktive, odnosno milijardu i 248 milijuna kuna oduzmemo vrijednost ukupnih obveza odnosno nešto manje od 475 milijuna kuna, stvarno ćemo dobiti vrijednost ukupnog vlasničkog kapitala odnosno nešto više od 773 milijuna kuna).

4.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Za godinu završenu 31. prosinca 2022.

Tablica 6: Izvještaj o novčanim tokovima poduzeća Kraš d.d.

	31.12.2022. *000 HRK Grupa	31.12.2021. *000 HRK Grupa
Dobit tekuće godine prije poreza	44.799	38.442
Usklađenja:		
Amortizacija	62.390	56.511
Neto gubitci od umanjenja financijske godine	19.980	18.012
Vrijednosno usklađenje zaliha	2.621	3.598
Dobitci od fer vrednovanja ulaganja u nekretnine	986	4.025
Prihod od kamata	(13)	(12)
Rashod od kamata	1.036	1.112
Neto knjigovodstvena vrijednost otuđenih nekretnina, postrojenja i opreme	3.240	19.562
Neto knjigovodstvena vrijednost otuđene nematerijalne imovine	(420)	36
Neto knjigovodstvena vrijednost otuđene biološke imovine	-	160
Neto knjigovodstvena vrijednost otuđenih ulaganja u nekretnine	3.174	-
Promjena rezerviranja	26.915	3.097
Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti prije promjena obrtnog kapitala	164.750	144.542
Povećanje zaliha	(75.124)	(40.794)
Smanjenje (povećanje) potraživanja od kupaca i drugih potraživanja	(44.446)	(4.302)
Povećanje (smanjenje) obveza prema dobavljačima i ostalih obveza	666	(1.694)
Novac ostvaren poslovanjem	45.848	97.752
Plaćeni porez na dobit	(9.621)	(5.143)
Plaćene kamate	(1.112)	(1.112)
Neto novac iz poslovnih aktivnosti	35.115	91.497
Investicijske aktivnosti		
Primitci od kamata	12	12
Dividende i primitci od financijske imovine	2	-
Nabava nekretnina, postrojenja i opreme	(54.702)	(70.081)
Nabava nematerijalne imovine	(5.811)	(2.354)
Nabava ulaganja u nekretnine	-	(189)
Dani zajmovi	261	605
Stjecanje ne kontrolirajućih udjela	(236)	(2.747)
Povećanje ulaganja u ovisna društva	-	-
Primitci od ostalih financijskih ulaganja	241	2.170
Novčani izdatci iz investicijskih aktivnosti	(60.235)	(72.584)
Aktivnosti financiranja		
Stjecanje vlastitih dionica, neto	43	-
Isplaćene dividende	(14.197)	-
Otplate zajmova i posudbi	(69.964)	(84.486)

Novčani primitci od zajmova i posudbi	188.387	79.824
Otplata obveza po najmu	(5.477)	(4.137)
Neto novčani izdatci iz aktivnosti financiranja	98.792	(8.799)
Neto smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	73.672	10.114
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	51.436	41.322
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	125.108	51.436

Izvor: Prikaz autora prema podacima poduzeća Kraš d.d.

Najvažnije stavke izvještaja o novčanim tokovima poduzeća Kraš d.d. iz 2022. godine su poslovne, investicijske i financijske aktivnosti, zajedno sa novčanim ekvivalentima. Poslovne aktivnosti glavne su aktivnosti koje su zaslužne za stvaranje prihoda poduzeća i one također određuju rezultat poduzeća. U prikazanom izvještaju može se vidjeti kako je neto novac iz poslovnih aktivnosti iznosio nešto više od 35 milijuna kuna.

Investicijske aktivnosti podrazumijevaju stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine. U prikazanom izvještaju vidljivo je kako su novčani izdatci za investicijske aktivnosti iznosili nešto više od 60 milijuna kuna. Posljednja vrsta aktivnosti su financijske aktivnosti, one podrazumijevaju financiranje poslovanja i najviše su fokusirane na visinu i strukturu kapitala. U prikazanom izvještaju vidljivo je kako su neto novčani izdatci iz financijskih aktivnosti iznosili gotovo 99 milijuna kuna.

Zadnja stavka koja je važna u izvještaju o novčanim tokovima je novac i novčani ekvivalenti na kraju godine. U prikazanom izvještaju može se vidjeti kako je ta stavka iznosila nešto više od 125 milijuna kuna. Taj iznos se dobije tako što se zbroje neto smanjenje novca i novčanih ekvivalenata i novac i novčani ekvivalenti na početku godine (zbraja se gotovo 74 milijuna kuna za prvi iznos i nešto više od 51 milijuna kuna za drugi iznos).

1.4. Račun dobiti i gubitka

Za godinu završenu 31. prosinca 2022.

Tablica 7: Račun dobiti i gubitka

Obveznik: KRAŠ d.d.		U kunama
Naziv pozicije	31.12.2021.	31.12.2021.
I. POSLOVNI PRIHODI	1.076.328.218	1.166.744.248
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	0	0
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	1.048.574.186	1.141.493.273
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	0	0
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	0	0

5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	27.754.032	25.250.975
II. POSLOVNI RASHODI	1.037.909.318	1.122.525.962
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	919.029	-35.606.850
2. Materijalni troškovi	640.160.676	744.640.199
a) Troškovi sirovina i materijala	510.288.626	601.813.511
b) Troškovi prodane robe	11.681.743	17.912.620
c) Ostali vanjski troškovi	118.190.307	124.914.068
3. Troškovi osoblja	240.052.490	250.625.988
a) Neto plaće i nadnice	154.802.535	159.855.264
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	56.484.631	60.965.767
c) Doprinosi na plaće	28.765.324	29.804.957
4. Amortizacija	56.510.769	62.389.813
5. Ostali troškovi	59.071.832	55.788.573
6. Vrijednosna usklađenja	21.608.516	6.680.979
a) Dugotrajne imovine osim financijske imovine	5.019	139.517
b) Kratkotrajne imovine osim financijske imovine	21.603.497	6.541.462
7. Rezerviranja	5.727.794	28.953.495
a) Rezerviranja za imovine, otpremnine i slične obveze	5.727.794	28.953.495
b) Rezerviranja za porezne obveze	0	0
c) Rezerviranja za započete sudske sporove	0	0
d) Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	0	0
e) Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	0	0
f) Druga rezerviranja	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	13.858.212	9.053.765
III. FINANCIJSKI PRIHODI	8.922.108	9.699.195
1. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	0	0
2. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih	0	0
3. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova poduzetnicima unutar grupe	0	0
4. Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0	0
5. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	0	0
6. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	2.220	1.787
7. Ostali prihodi s osnove kamata	12.448	12.987
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	8.904.289	9.609.769
9. Nerealizirani dobiti (prihodi) financijske imovine	0	0
10. Ostali financijski prihodi	3.151	74.652
IV. FINANCIJSKI RASHODI	8.899.041	9.118.954
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	0	0
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	0	0
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	1.033.488	969.549
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	5.492.862	8.014.462
5. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	2.289.187	68.285

6. Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)	0	0
7. Ostali financijski rashodi	83.504	66.658
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM	0	0
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	0	0
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM	0	0
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI	1.085.250.326	1.176.443.443
X. UKUPNI RASHODI	1.046.808.359	1.131.644.916
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	38.441.967	44.798.527
1. Dobit prije oporezivanja	38.441.967	44.798.527
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	8.307.373	8.384.709
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	30.134.594	36.433.818
1. Dobit razdoblja	30.134.594	36.433.818
2. Gubitak razdoblja	0	0
PREKINUTO POSLOVANJE (popunjava poduzetnik obveznika MSFI- a samo ako ima prekinuto poslovanje)		
XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja prije oporezivanja	0	0
XV. POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA	0	0
1. Dobit prekinutog poslovanja za razdoblje	0	0
2. Gubitak prekinutog poslovanja za razdoblje	0	0
UKUPNO POSLOVANJE (popunjava samo poduzetnik obveznik MSFI-a koji ima prekinuto poslovanje)		
XVI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	0	0
1. Dobit prije oporezivanja	0	0
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XVII. POREZ NA DOBIT	0	0
XVIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	0	0
1. Dobit razdoblja	0	0
2. Gubitak razdoblja	0	0
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)		
XIX. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	30.134.594	36.433.818
1. Pripisana imateljima kapitala matice	30.131.517	36.433.818
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	3.077	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)		
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	30.134.594	36.433.818
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/ GUBITAK PRIJE POREZA	402.916	-318.091
III. Stavke koje neće biti reklasificirane u dobit ili gubitak	919.946	-376.697
1. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	0	0

2. Dobitak ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja vlasničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	919.946	-376.697
3. Promjene fer vrijednost financijske obveze po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika obveze	0	0
4. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	0	0
5. Ostale stavke koje neće biti reklasificirane	0	0
6. Porez na dobit koji se odnosi na stavke koje neće biti reklasificirane	0	0
IV. Stavke koje je moguće reklasificirati u dobit ili gubitak	-517.030	58.606
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	-517.030	58.606
2. Dobitak ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja dužničkih	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova	0	0
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu	0	0
5. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesima	0	0
6. Promjene fer vrijednosti vremenske vrijednosti opcije	0	0
7. Promjene fer vrijednosti terminskih elemenata terminskih ugovora	0	0
8. Ostale stavke koje je moguće reklasificirati u dobit ili gubitak	0	0
9. Porez na dobit koji se odnosi na stavke koje je moguće reklasificirati u	151.999	82.690
V. NETO OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK	250.917	-400.781
VI. SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	30.385.511	36.033.037
DODATAK Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani izvještaj)		
VII. SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	30.385.511	36.033.037
1. Pripisana imateljima kapitala matice	30.382.434	36.033.037
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu	3.077	0

Izvor: Prikaz autora prema podatcima poduzeća Kraš d.d.

Račun dobiti i gubitka, zajedno s bilancom prikazuje podatke koji su korišteni u izračunu financijskih pokazatelja u nastavku radu.

5. Financijski pokazatelji

5.1. pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze. Najvažniji pokazatelji likvidnosti su:

- koeficijent trenutne likvidnosti
- koeficijent ubrzane likvidnosti
- koeficijent tekuće likvidnosti
- koeficijent financijske stabilnosti

Koeficijent trenutne likvidnosti

Formula: $\frac{\textit{novac}}{\textit{kratkoročne obveze}}$

Izračun: $\frac{125.108.000}{231.037.000} = 0,5415$

Ovim koeficijentom ocjenjuje se likvidnost u najkraćem mogućem roku.

Koeficijent ubrzane likvidnosti

Formula: $\frac{\textit{novac+potraživanja}}{\textit{kratkoročne obveze}}$

Izračun: $\frac{125.108.000+254.182.000}{231.037.000} = 1,6414$

Ovaj koeficijent pokazuje sposobnost poduzeća da podmiri svoje obveze u kratkom roku neovisno o pokriću, savjetuje se da taj koeficijent bude 1 ili iznad 1.

Koeficijent tekuće likvidnosti

Formula: $\frac{\textit{kratkotrajna imovina}}{\textit{kratkoročne obveze}}$

Izračun: $\frac{644.802.000}{231.037.000} = 2,7909$

Ovaj koeficijent mjeri odnos kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, odnosno pokazuje u kojoj su mjeri kratkoročne obveze pokrivena kratkotrajnom imovinom, savjetuje se da taj koeficijent ne bi trebao biti manji od 2.

Koeficijent financijske stabilnosti

Formula: $\frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{kapital i rezerve} + \text{dugoročne obveze}}$

Izračun: $\frac{603.629.000}{773.473.000 + 243.921.000} = 0,6936$

Za ovaj koeficijent poželjno je da bude manji od 1 jer se u tom slučaju povećavaju likvidnost i financijska stabilnost.

5.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti mjere koliko je imovine financirano vlastitim kapitalom, te koliko je imovine financirano tuđim kapitalom. Najvažniji pokazatelji zaduženosti su:

- koeficijent zaduženosti
- koeficijent vlastitog financiranja
- koeficijent financiranja (omjer duga i kapitala)

Koeficijent zaduženosti

Formula: $\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$

Izračun: $\frac{474.958.000}{1.248.431.000} = 0,3804$

Ovaj koeficijent pokazuje koliki je postotak imovine financiran iz ukupnih obveza, savjetuje se da ovaj koeficijent bude manji od 0,5

Koeficijent vlastitog financiranja

Formula: $\frac{\text{kapital i rezerve}}{\text{ukupna imovina}}$

$$\text{Izračun: } \frac{773.473.000}{1.248.431.000} = 0,6196$$

Ovaj koeficijent pokazuje koliki se postotak imovine financira iz vlastitog izvora, odnosno iz kapitala. Zbroj ovog koeficijenta i koeficijenta zaduženosti mora biti 1.

Koeficijent financiranja

$$\text{Formula: } \frac{\textit{ukupne obveze}}{\textit{kapital i rezerve}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{474.958.000}{773.473.000} = 0,6141$$

Ovaj koeficijent pokazuje odnos kapitala i obveza, savjetuje se da bude manji od 1.

5.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelj aktivnosti mjere koliko efikasno poduzeće koristi svoju imovinu. Najvažniji pokazatelji aktivnosti su:

- koeficijent obrta ukupne imovine
- koeficijent obrta kratkotrajne imovine
- koeficijent obrta potraživanja

Koeficijent obrta ukupne imovine

$$\text{Formula: } \frac{\textit{ukupni prihod}}{\textit{ukupna imovina}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{1.176.443.443}{1.248.431.000} = 0,9423$$

Ovaj koeficijent pokazuje koliko puta se ukupna imovina obrne u jednom obračunskom razdoblju. Ovaj rezultat govori da na svaku kunu imovine ima 0,9423 kuna prihoda.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine

$$\text{Formula: } \frac{\textit{ukupni prihod}}{\textit{kratkotrajna imovina}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{1.176.443.443}{644.802.000} = 1,8245$$

Ovaj koeficijent pokazuje koliko se puta kratkotrajna imovina obrne tijekom jedne godine.

Ovaj rezultat govori kako na svaku kunu kratkotrajne imovine ima 1,8245 kuna prihoda.

Koeficijent obrta potraživanja

$$\text{Formula: } \frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{potraživanja}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{1.141.493.273}{254.182.000} = 4,4908$$

Ovaj koeficijent pokazuje koliko puta se potraživanja obrnu tijekom jedne godine. Ovaj rezultat treba biti što veći kako bi se potraživanja mogla naplatiti što brže.

5.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Najvažniji pokazatelji ekonomičnosti su:

- ekonomičnost ukupnog poslovanja
- ekonomičnost prodaje

Ekonomičnost ukupnog poslovanja

$$\text{Formula: } \frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupni rashod}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{1.176.443.443}{1.131.644.916} = 1,04$$

Ovaj koeficijent pokazuje odnos ukupnih prihoda i rashoda, poželjno je da bude barem 1. Ovaj rezultat govori kako su prihodi za 4% veći od rashoda.

Ekonomičnost prodaje

$$\text{Formula: } \frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{rashodi od prodaje}}$$

$$\text{Izračun: } \frac{1.141.493.273}{9.995.261.000} = 1,15$$

Ovaj koeficijent pokazuje odnos između prihoda od prodaje i rashoda od prodaje. Ovaj rezultat govori kako su prihodi veći od rashoda i kako poduzeće na svaku kunu rashoda od prodaje ostvaruje 1,15 kuna prihoda od prodaje.

5.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti mjere djelotvornost poduzeća, odnosno povrat uloženog kapitala.

Najvažniji pokazatelji profitabilnosti su:

- neto profitna marža
- povrat na imovinu

Neto profitna marža

Formula: $\frac{\textit{neto dobit}}{\textit{ukupni prihod}}$

Izračun: $\frac{44.799.000}{1.176.443.443} = 3,8\%$

Neto profitna marža pokazuje odnos između neto dobiti i ukupnih prihoda.

Povrat na imovinu

Formula: $\frac{\textit{neto dobit}}{\textit{aktiva}}$

Izračun: $\frac{44.799.000}{1.248.431.000} = 3,6\%$

Povrat na imovinu govori kakav je odnos između imovine i neto dobiti, odnosno pokazuje koliko neto dobiti poduzeće dobije na svaku uloženu kunu imovine.

6. ZAKLJUČAK

Kontrola je funkcija menadžmenta koja omogućuje da se svi planovi i ciljevi poduzeća ostvare na planirani način te da se uz to mogu ispraviti sve pogreške koje se mogu dogoditi. Dakle, ta funkcija iznimno je važna jer ona kontrolira i nadgleda sve aktivnosti unutar organizacije. Kontrola je zaslužna za to da se svi zacrtani planovi ostvare jer se uz pomoć nje zna kako poduzeti potrebne aktivnosti kada treba. Cijeli proces kontrole sastoji se od četiri koraka. Prvi korak je da se postave ciljevi poduzeća te nakon toga standard izvršenja. Zatim je tu drugi korak koji je prikupljanje potrebnih informacija za izvedbu aktivnosti koje su planirane. Treći korak je pregledavanje ima li odstupanja od onog što je planirano, s obzirom na ostvareno. Na kraju je četvrti korak pri kojemu se popravljaju sva ta odstupanja koja su otkrivena kako bi izvršenje plana bilo potpuno. To znači da je svrha funkcije kontrole omogućiti što efikasnije izvršavanje plana za poduzeće. Neke od vrsta financijske kontrole su budžetska kontrola, menadžment gotovine i financijska revizija. U poduzeću Kraš d.d. se uz pomoć financijske kontrole nadgleda bilanca poduzeća uz pomoć koje se može vidjeti stanje imovine, kapitala i obveza na određeni dan. Prema izračunatim pokazateljima likvidnosti može se zaključiti kako je poduzeće likvidno, odnosno kako može podmiriti svoje kratkoročne obveze u odgovarajućem roku. Nadalje, koeficijent financijske stabilnosti pokazuje kako se povećava likvidnost i financijska stabilnost poduzeća. Također, pokazatelji zaduženosti govore kako poduzeće nije jako zaduženo, odnosno da se uglavnom financiraju iz vlastitih izvora. I na kraju treba naglasiti kako koeficijenti obrta prikazuju da poduzeće efikasno koristi svoju imovinu. Što se tiče izvještaja o novčanim tokovima poduzeća Kraš d.d. najvažnije su stavke poslovne, investicijske i financijske aktivnosti, zajedno sa novčanim ekvivalentima. Poslovne aktivnosti su glavne aktivnosti koje su zaslužne sa stvaranje prihoda poduzeća, dok investicijske aktivnosti podrazumijevaju stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine. Financijske aktivnosti podrazumijevaju financiranje poslovanja i najviše su fokusirane na visinu i strukturu kapitala. Uz prikazanu analizu financijskih izvještaja, za donošenje upravljačkih odluka, važno je pratiti promjene financijskih stavki u izvještajima te kretanja financijskih pokazatelja kako bi se dobila potpuna slika o financijskom zdravlju poduzeća.

LITERATURA

KNJIGE

1. Buble, M. (2006). Menadžment, *Sveučilište u Splitu*, Split
2. Buble, M. (2006). Osnove menadžmenta (Basics of Management). *Sinergija, Zagreb, Hrvatska*.
3. Buble, M. (2006). Menadžment, Sveučilište u Splitu. *Ekonomski fakultet, Split*.
4. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., & Žager, L. (2020). Analiza financijskih izvještaja načela-postupci-slučajevi, 4. izdanje. *Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb*, 68, 69-70.

ČLANCI

1. Lajtman, Z. (2010). Važnost planiranja i kontroliranja. *Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu*, 1(2), 51-56.

IZVORI S INTERNETA

1. Kraš d.d. (2023.): Financijska izvješća, [Internet], raspoloživo na <https://www.kras.hr/datastore/filestore/116/Kras-Godisnje-izvjesce-2022.pdf> [pristupljeno: 10.5.2024.]

POPIS TABLICA

Tablica 1: Tipovi kontrole po funkcijama.....	10
Tablica 2: Generička strategija i tipovi kontrole.....	11
Tablica 3: Korporacijske strategije i kontrola	11
Tablica 4: Vrste financijskih pokazatelja.....	16
Tablica 5: Bilanca poduzeća Kraš d.d.	17
Tablica 6: Izvještaj o novčanim tokovima poduzeća Kraš d.d.	20
Tablica 7: Račun dobiti i gubitka	21